

ІСТОРІЯ МОВИ (СТАРΟΣЛОВ'ЯНСЬКА МОВА)

Змістовий модуль № 1

Тема: Фонетика старослов'янської мови

Лекційні модулі

1. Вступ. Поняття про старослов'янську мову. Виникнення та розвиток старослов'янської писемності.
2. Фонетика. Звукова система старослов'янської мови кирило-мефодіївської доби.
3. Звукові процеси, що відобразилися в старослов'янських пам'ятках кінця X-XI ст.
4. Звукова система старослов'янської мови в порівняльно-історичному висвітленні.

Семінарські модулі

1. Старослов'янська мова, значення її вивчення. Азбуки старослов'янської писемності.
2. Звукова система старослов'янської мови другої половини IX століття (кирило-мефодіївської доби).
3. Коротка характеристика звукової системи праіндосвропейської мови. Звукові процеси раннього та пізнього періодів розвитку праслов'янської мови.
4. Зміни сполучень приголосних і груп приголосних з наступним *j*. Палаталізація задньоязикових. Пізніші звукові зміни (процеси) старослов'янської мови, що відбулися у пам'ятках XI і частково XII століть.

Модулі самостійної роботи

1. Фонетичні процеси старослов'янської мови IX-XII ст.

Змістовий модуль №2

Тема: Морфологія старослов'янської мови

Лекційні модулі

1. Морфологія. Загальна характеристика лексико-граматичних розрядів слів (частин мови) у старослов'янській мові.
2. Іменник. Основні граматичні категорії. Відмінювання.
3. Займенник. Розряди займенників. Прикметник. Лексико-граматичні розряди прикметників.
4. Числівник. Загальна характеристика, розряди числівників. Відмінювання числівників.
5. Дієслово. Граматичні категорії старослов'янського дієслова. Система минулих часів: прості (синтетичні) та складні (аналітичні).

6. Прислівник і службові слова.
7. Синтаксис. Основні синтаксичні одиниці.

Семінарські модулі

1. Граматика. Іменник. Відмінювання іменників.
2. Характеристика займенника і прикметника старослов'янської мови.
3. Відмінювання числівників.
4. Визначення граматичних категорій дієслів.
5. Прислівник і службові слова.
6. Синтаксис. Основні синтаксичні одиниці.

Модулі самостійної роботи

1. Словотворення частин мови у старослов'янській мові.
2. Синтаксис старослов'янської мови.

Рекомендована література

Основна література

1. Горшков А. И. Старославянский (древнецерковнославянский) язык / А. И. Горшков. – М.: АСТ, 2002. – 141 с.
2. Иванова Т. А. Старославянский язык / Т. А. Иванова. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1998. – 222 с.
3. Камчатнов А. М. Старославянский язык. Курс лекций / А. М. Камчатнов. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 150 с.
4. Кривчик В. Ф. Старославянский язык / В. Ф. Кривчик. – Минск: Вышэйшая школа, 1986. – 303 с.
5. Леута О. І. Старослов'янська мова: підручник / О. І. Леута. – К.: Вища школа, 2001. – 255 с.
6. Леута О. І., Гончаров В. І. Старослов'янська мова. Збірник вправ і практичних завдань / О. І. Леута. – К.: Вища школа, 2004. – 198 с.
7. Майборода А. В. Старослов'янська мова / А. В. Майборода. – К.: Вища школа, 1975. – 296 с.
8. Майборода А. В., Коломієць Л. І. Старослов'янська мова: Збірник вправ і завдань / А. В. Майборода. – К.: Вища школа, 1992. – 166 с.
9. Станівський М. Ф. Старослов'янська мова: підручник / М. Ф. Станівський. – К.: Вища школа, 1967. – 470 с.
10. Хабургаев Г. А. Старославянский язык / Г. А. Хабургаев. – М.: Просвещение, 1986. – 288 с.
11. Юсип-Якимович Ю. В., Шимко О. В. Старослов'янська мова: навчальний посібник / Ю. В. Юсип-Якимович, О. В. Шимко. – К.: Знання, 2009. – 279 с.

Додаткова література

1. Бернштейн С. Б. Константин-философ и Мефодий: Начальные главы из истории славянской письменности / Бернштейн С. Б. – М.: Изд-во Москов. ун-та, 1984. – 166 с.

2. Бернштейн С. Б. Очерк сравнительной грамматики славянских языков: Введение. Фонетика / Бернштейн С.Б. – М.: Издательство Академии наук СССР, 1961. – 352 с.
3. Бернштейн С. Б. Очерк сравнительной грамматики славянских языков: Чередования. Именные основы / Бернштейн С.Б. – М.: Наука, 1974. – 378 с.
4. Вайан А. Руководство по старославянскому языку / А. Вайан. – М.: Иностранная литература, 1952. – 446 с.
5. Ван-Вейк Н. История старославянского языка / Н. Ван-Вейк. – М.: Иностранная литература, 1957. – 368 с.
6. Истрин В. А. 1100 лет славянской азбуки / В. А. Истрин. – М.: Наука, 1963. – 180 с.

Словники

1. Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. – Львів: Свічадо, 2001. – 332 с.
2. Дьяченко Г. Полный церковнославянский словарь / Г. Дьяченко. – М.: Бертельсманн Медиа, 2013. – 1120 с.
3. Етимологічний словник української мови. В семи томах. – К., 1982-1989. – Т.1-5 (продовжується).
4. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови: У 4 т. / І. Огієнко. – Вінніпег; Канада: Волинь, 1979-1995.
5. Старославянский словарь (по рукописям X-XI веков) / Э. Благова, Р. Цейтлин, С. Геродес [и др.]. – М.: Русский язык, 1994. – 842 с.